

СТАНОВИЩЕ

- От:** проф. д-р **Валентина Любенова Николова-Алексијева**,
Университет по Хранителни Технологии - Пловдив,
Професионално направление 3.8. „Икономика“
Научна специалност „Икономика и управление“
(Бизнес икономика и корпоративно управление)
- Относно:** дисертационен труд за присъждане на образователна
и научна степен **„доктор“** в област на висше образование
3. Социални, стопански и правни науки, професионално
направление 3.7 „Администрация и управление“ при
Висше училище по сигурност и икономика – Пловдив
- Основание** за представяне на становището: участие в състава на
научното жури, съгласно Заповед №046/14.10.2024 г.
на Ректора на ВУСИ за откриване на процедура
за защита на дисертационен труд
- Автор на дисертационния труд:** **МАГ. ИНЖ. СЛАВОМИР АРТУР ЗАВАДА**
- Тема на дисертационния труд:** **„УПРАВЛЕНСКИ КОМПЕТЕНЦИИ НА
ВИСШЕ УПРАВЛЕНСКО НИВО И
ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА
КОМПАНИЯТА“,**

1. Актуалност на научния проблем

Функционирането на средните и големи предприятия влияе върху икономическото развитие на Полша и на Европейския съюз. Доказателство за това са приведените в дисертационния труд данни – посочените предприятия създават 35% от брутния вътрешен продукт и в тях работят 4,5 милиона хора. Инвестициите в големите предприятия са на стойност 28 673 млн. злоти, а в средните - 2 512 млн. злоти. Значимостта на тези предприятия обосновава важността на тяхното ефективно управление, което е в пряка зависимост от управленските компетенции на топ мениджмънта.

Авторът притежава с богат професионален опит, придобит на различни позиции в управлението на предприятия, което обяснява и научният му интерес към тази проблематика.

В тази връзка, считам, че изследването на управленските компетенции на висше управленско ниво и ефективно управление на компанията е актуален проблем в теоретичен и научно-приложен аспект.

3.Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа **въведение, три глави, заключение, библиография** и обхваща **217 страници**. Структурата отговаря на целта и поставените задачи. Литературата съдържа **347 източници** от областта на фирменото управление. Използвани са редица съвременни научни статии в областта на управленските компетенции и ефективното фирмено управление.

Разработката е онагледена и **включва 44 фигури и 8 таблици**. Използвани са следните методи: *анализ на информация, описателен, количествени и качествени методи, статистически методи и други*.

Избраната методика на изследване позволява във висока степен реализиране на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

В теоретичната част, на базата на обстоен литературен преглед са изяснени ключовите понятия в изследването: *компетентност, компетенции, управленски компетенции, управление на компетенциите*. Анализирани са дефиниции на различни автори на ключовите понятия и е ясно изразена авторовата позиция. Докторантът подробно описва отделните видове компетенции – социални, личностни, професионални и управленски.

Специално място в теоретичната част заема разглеждането на управленските компетенции, определени от автора като „свкупност от управленски умения: организационни, междуличностни, комуникационни, решаващи проблеми, благодарение на което, хората, отговарящи за функционирането на фирмата приемат решения и работят за набелязаните цели”. Дефинирани са отделните типове компетенции за различните нива на управление. Специално внимание е отделено на компетенциите на висшето ниво на управление, както и на управленските методи на топ мениджърите. Разгледани са вътрешните фактори, определящи нивото на управленските компетенции. Теоретичната част завършва с представяне на финансови показатели като инструмент за оценяване ефективността на мениджъра, на база на проведено изследване на зависимостта между финансовите резултати на фирмата и управленските компетенции на топ мениджмънта.

Във втората глава е описан процеса на проведеното от автора изследване на управленските компетенции на топ мениджърите, който обхваща шест етапа:

- *Идентифициране проблема на изследването.*
- *Разработване концепцията, целите и хипотезите на изследването.*
- *Определяне на методите на изследване.*
- *Разработване на конкретните въпросници, съобразно избраните методи.*
- *Провеждане на изследването.*
- *Формулиране на изводи и проверка на научните хипотези.*

Изследването е *проведено в 60 предприятия, от които 40 са средни, а 20 – големи*. Основните методи са анкетиране с открити въпроси и интервю. Въпросникът се състои от три части. Първата част на въпросника е въведение или покана към потенциалния респондент за участие в изследването. Основната част обхваща 12 области на компетенциите, групирани в три групи:

- професионални компетенции;
- управленски компетенции;
- индивидуални особености и нагласи, предразполагащи към изпълняване ролята на топ мениджър.

Използвани са скалите на Ликерт от 1 до 5, за оценка на отговорите в анкетните карти. *Третата част* на анкетата представлява описание по пет критерия на изследваните субекти. Анкетата, чрез която е проведено интервюто се състои от 12 открити въпроса, по които респондентът изразява своите коментари. Втората част завършва с описание на проблемите и ограниченията при изследването.

Третата част съдържа резултатите от проведеното изследване и техният подробен анализ. В 60-те предприятия са изследвани 100 топ мениджъра (64 в средните и 36 в големите фирми). Проведен е финансов анализ в 60-те фирми. Сравнителният анализ се състои в съпоставяне на финансовите резултати на отделните предприятия с управленските компетенции на мениджърите. По този начин, авторът откроява 8 топ мениджъри с високо ниво на управленски компетенции и много добри финансови резултати на управляваната от тях фирма.

В третата част, на база на теоретичните знания и резултатите от проведеното изследване е представен модел на желаните управленски компетенции за топ мениджъра /професионален профил/.

В заключение на този раздел, обобщавам, че дисертационният труд е структуриран, съобразно поставените цели и задачи на изследването. Оценявам високо отличната теоретична подготовка на докторанта и изследователските му способности, на базата на които формулира конкретни предложения с практически характер.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Постигнатите научни резултати отразяват до голяма степен натрупаните от автора знания за управленските компетенции на топ мениджърите. Открояват се две групи научни приноси, които отразяват постиженията на Славомир Завада : научни и научно-приложни.

Научни приноси:

- систематизиране и доразвитие на теоретичните постановки за ключовото понятие „компетенции“;
- създаване на определение и структура на управленските компетенции;
- определяне на финансови показатели като инструмент за оценяване ефективността на мениджъра.

Научно-приложни:

- представен е модел на желаните управленски компетенции за топ мениджъра /професионален профил/.

- разработена е методика за изследване управленските компетенции на топ мениджърите;
- определено е нивото на управленските компетенции на мениджърите на ръководни позиции;

Получените резултати от проведеното изследване могат да послужат за повишаване ефективността на управлението на предприятията в Полша.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представени са 7 публикации, от които 4 са самостоятелни. Представени са на национални и международни конференции. Като обем и качество те съответстват на изискванията за получаване на научната степен „доктор“. Приемам всички публикации като пряко съотносими към дисертационния труд. В тях са обобщени и публикувани съществени проблеми и резултати от изследванията в дисертационния труд.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат на дисертационния труд е в *обем от 26 страници*. В него са отразени целите и задачите на изследването, акцентите на отделните глави на дисертационния труд, както и приносите на автора. *Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията за изготвянето му и отразява основните резултати и приноси на дисертационния труд.*

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам съществени критични бележки.

Основно мнение: Качествена дисертация.

Препоръки:

- Необходимо е да се балансира структурата на разработката. Съотношението между отделните части, би могло да се промени чрез съкращаване на теоретичната част или по-подробно описание и онагледяване на методиката на изследването във втората част.
- **Препоръчвам** на кандидата в бъдеще да популяризира научните резултати, чрез публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus /Web of Science).

Въпрос: *Според автора на дисертационния труд, наблюдава ли се съществена разлика в ефективността на финансовите показатели, ако мениджърът на високо управленско ниво е не само формален ръководител, но и лидер?*

8. Заключение

Предложеният за защита дисертационен труд на **маг. инж. Славомир Артур Завада** е в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и правилниците на ВУСИ.

Дисертационният труд представлява завършено изследване с определени научни и научно-приложни резултати и отговаря на изискванията за получаване на образователна и научна степен „доктор“.

Отчитайки постигнатите научни и научно-приложни резултати в дисертационния труд, достойства и успешната научно-изследователска дейност на докторанта, давам убедено своята **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд на тема „**УПРАВЛЕНСКИ КОМПЕТЕНЦИИ НА ВИСШЕ УПРАВЛЕНСКО НИВО И ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА КОМПАНИЯТА**“.

Предлагам на научното жури да присъди на маг. инж. **СЛАВОМИР АРТУР ЗАВАДА** образователната и научна степен „доктор“ по научна област **3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.7 Администрация и управление.**

Изготвил становището:
(*проф. д-р В. Николова-Алексиева*)

30.10. 2024
Пловдив